

CONVERSA AMB...

Ferran CATALÀ i PORTELL, que es defineix a sí mateix com "un mal paleta, un polític nat i un gran aficionat al cant", és un home extrovertit i simpàtic que no para d'organitzar grups de cant, amb gent diferent però, sempre, amb el mateix nom.

L'Escalenc.— La vostra família era de pescadors?

Ferran Català.— No, tant el pare com l'avi eren paletes. I jo, per desgràcia, també en vaig ser, i, dic per desgràcia, perquè no hi vaig tenir mai afició. Això ha fet que sempre hagi sigut un mal paleta.

L'Esc.— Quin any va néixer?

F.C.— Vaig néixer l'any 1917. Als onze anys vaig deixar l'escola per anar a guanyar-me les garrofes, ja que erem set germans.

L'Esc.— Vàreu treballar de paleta?

F.C.— Primer vaig començar a treballar a ca la Sra. Carmen Delàs, d'Empúries; li feia la compra i li arreglava el jardí. Vaig estar-hi un any. Després vaig anar a la fonda Sureda de "botones". Anava a esperar el cotxe de la Sarfa i portava les maletes dels viatjans de comerç, que eren els únics que viatjaven en aquella època. També ajudava a la cuina, feia lllits, rentava plats, feia de tot... hi vaig treballar dos anys, i després sí, ja vaig començar a fer de paleta, tenia catorze anys; només vaig deixar la paleta els anys que vaig estar a Barcelona. Al quedar viudo vaig venir altra cop a l'Escala, i vaig tornar a fer de paleta.

L'Esc.— Com va ser que us interessessiu per la música? Com va començar?

F.C.— Bé, la música és la meua vocació. Com vaig començar?, no ho sé; a vuit anys ja cantava per guanyar un moniato cuit. A casa havíem passat molta fam. Tothom en passava en aquells temps, però nosaltres erem molta colla... Com us deia, els veïns que se la passaven un xic més bé que nosaltres feien moniatos a la brassa, jo els cantava alguna cançó i ells m'en donaven un, això em va salvar, si no potser seria mort. I si us he de ser franc, el meu vici, perquè més que hobby és un vici, ha sigut sempre el cantar. M'ha costat molt i m'hi he gastat diners, és amb l'única cosa que m'hi he gastat cèntims a gust. I això que comprenc que no estic dotat per cantar. No tinc l'orella fina com veig que tenen els altres, no més tinc gust i vocació. En canvi, estic dotat per ser un gran polític, vaig néixer amb uns dots naturals per ser un gran polític, i no ho he sigut per manca d'instrucció i de vocació; de música tampoc no me'n va ensenyar ningú, ho he après tot sol.

Sóc entès en política perquè tinc dots; per ésser un bon polític s'ha de ser un gran observador, un bon psicòleg, i s'ha de ser pensador, i amb aquests dots s'hi ha de néixer.

L'Esc.— A partir de quan vos us adoneu que sou un home polític?

F.C.— Mireu, des que em van fotre a la presó. Jo, per ser tan pobre, sense cap educació política, era antiburgès, crec que és lògic. La meua tia Pepita era anarquista. Quant tenia catorze anys, anava a casa del meu avi i la tia Pepita em va iniciar en llegir novelles ideals, després novella lliure i més tard a Frederica Montseny, en Frederic Oroles... Els anarquistes d'aquí em proporcionaven gratis aquests llibres. Les teories eren molt boniques, qui no s'enamora de l'anarquisme tal com l'escriuen? Era una teoria molt bonica en els llibres, però no podia ser. Això és molt semblant amb el que passa amb el cristianisme. Les doctrines de Crist són molt boniques, però n'hi ha gaires de cristians que es comportin com un verdader cristià?

L'Esc.— Diuen que va anar a la presó, i allà va tenir consciència de polític. Com va ser?

F.C.— Quan vaig adonar-me de que l'anarquia era una utopia, em vaig il·lusionar una mica amb el marxisme; quan va començar la guerra jo no era pas militant, era simpatitzant, veia que era una cosa que podia ser, que es podia realitzar. No era una utopia. Com és natural no vaig voler anar a fer guàrdies, em va semblar que els que estaven aquí i requiraven no feien res per guanyar la guerra, per vèncer al feixisme. Jo vaig anar voluntari al front. Vaig passar un temps a les milícies, es van disoldre, després vaig incorporar-me a l'exèrcit popular, i a l'escola naval de Cartagena, d'on vaig sortir de tinent; al cap de poc temps van ascendir-me a capità, es veu que era bo o que potser no n'hi havia de més bons, no ho sé... Al acabar la guerra cap a un camp de concentració, com molts de l'Escala; vaig declarar que era oficial i em van posar a la presó; tot seguit consell de guerra sumaríssim d'urgència i em demanaven trenta anys, per "idees extremistes y afiliación al POUM". Al POUM hi vaig estar afiliat però m'en vaig sortir perquè eren troxquistes, com els del PSUC, encara que no ho diguin. Doncs bé, vaig estar quatre anys a la presó ja que vaig sortir per indults. Quan ens van indultar a nosaltres ja es veia que els alemanys perdien la guerra. Els franquistes van veure que els nazis perdien i van corre a indultar presos, per tal d'estar bé amb els aliats, ja que les presons estaven plenes. Els quatre anys de presó em van marcar políticament. Em van situar en un lloc al que sempre he

estat fidel. Sóc fidel al comunisme perquè no veig cap altra cosa millor.

L'Esc.— En sortir va començar a militar en algun partit?

F.C.— No, s'em va presentar l'ocasió, però ja no hi havia res a fer. Jo no era pas partidari del que deia la Pirinaia. Des de fora d'Espanya era molt bonic... però nosaltres no hi teníem res a fer, era amb el temps que es podia fer alguna cosa. Jo llavors ja veia que si, algun dia, ens podíem alliberar del franquisme, l'ajuda havia de venir de Rússia i estic convençut que ha vingut. No ha dit ni fer res, sinó que és el contrapès, l'equilibri de forces.

L'Esc.— Digueu-nos quan va començar a militar de nou.

F.C.— Jo, a la presó, ja em vaig identificar com a comunista de la III Internacional, però no del POUM, perquè durant la guerra l'únic país que ens va ajudar va ser Rússia, els tanços, els canons, els avions que hi havien al front, eren russos. Doncs per què aquesta campanya tan desenfrenada, tan inconscient contra Rússia que feia el Poum? Això no em va agradar i me'n vaig anar. Però no ho vaig fer públic, em semblava que era una traïció. Arrel dels fets de maig de l'any 1937, el POUM va ser perseguit, va ser quan varen matar en Nin, i em va semblar que tornar-me contra seu, en aquell moment era una cosa mal feta que no anava amb la meua consciència. No me'n vaig apartar però vaig parar les meues activitats.

L'Esc.— Quan va entrar en el PSUC?

F.C.— En sortir de la presó van venir els del POUM, ens van trobar al Passeig, doncs era molt perillós, i ja els hi vaig dir que no, que jo era comunista i pro-Rússia. Durant el franquisme no he militat mai. Tothom em tenia per comunista, i jo no me'n amagava, per què havia de tenir carnet? Fins cap a l'any 1975, que vaig començar a militar d'una manera activa i ho vam organitzar, encara en la clandestinitat. He sigut del PSUC fins fa